

О. Г. СЕРЕДА,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри
трудового права Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ

У статті досліджено та проаналізовано основні європейські стандарти організації праці. Досліджено всі основні акти закріплення європейських стандартів організації праці та їх вплив на національну політику та законодавство України. Визначено найголовніші особливості, що притаманні структурним рівням системи стандартів організації праці в країнах – членах Європейського Союзу та можливості їх запровадження в Україні.

Ключові слова: стандарт, організація праці, Європейський Союз, міжнародне трудове право.

Постановка проблеми. Поступово питання організації та захисту праці людини виходять за межі кожної окремої держави, що сприяли їх поширенню на міжнародному рівні. Саме тому виникла потреба у дослідженні універсальних, міжнародно-правових, а в нашому випадку саме європейських стандартів у сфері організації праці, які закріплені та відображені у низці найбільш важливих міжнародно-правових актів та статутів міжнародних організацій. Ці стандарти повинні бути основані на загальнолюдських стандартах прав та інтересів особи, що визначаються рівнем, яким повинна бути забезпечена кожна людина та держава.

Питання організації праці на сьогодні є предметом наукової та об'єктом практичної діяльності підприємств, організацій, установ, оскільки раціонально та ефективно організований процес праці є вагомим чинником зростання продуктивності праці, зниження затрат виробництва. А це, в свою чергу, сприяє конкурентоспроможності суб'єктів ринкової економіки.

Забезпечувати це покликані стандарти організації праці, оскільки їх основним завданням є оптимальне поєднання умов праці та засобів виробництва в трудовому процесі для створення максимальної ефективності функціонування робочих місць та виробничих структур.

Метою дослідження є спроба визначити, встановити та проаналізувати основні європейські стандарти організації праці, розкрити їх значення і визначити особливості їх закріплення та реалізації.

Стан дослідження. Серед відомих вчених, які досліджували європейські стандарти організації праці, необхідно відзначити, зокрема: В. Ф. Безп'ята, В. С. Венедиктова, Л. П. Гаращенко, К. Н. Гусова, Н. І. Єсінова, В. В. Жернакова, Г. Т. Завіновську,

В. В. Захарова, Й. Я. Кисельова, Л. І. Лазор, М. О. Лисюка, В. М. Лукашевича, К. В. Мельника, С. М. Прилипка, В. І. Прокопенко, В. М. Репіна, В. Б. Рурінкевича, О. А. Телічко, Г. І. Чанишеву, О. М. Ярошенко.

Виклад основного матеріалу. Перед тим, як розпочинати дослідження європейських стандартів організації праці, необхідно встановити, що собою представляє організація праці, та що таке взагалі стандарт.

Під організацією праці розуміється приведення трудової діяльності людей в певну систему, що характеризується внутрішньою впорядкованістю, узгодженістю і спрямованістю взаємодії для реалізації спільної програми та цілі. Організація праці має як статичний аспект, тобто структуру праці, так і динамічний, тобто функціонування, поведінку, взаємодію людей в процесі трудової діяльності. Організацію праці також можна розглянути як спосіб поєднання безпосередніх виробників із засобами виробництва з метою створення сприятливих умов для одержання високих кінцевих соціально-економічних результатів [1].

Що стосується стандартів, то під ними розуміється визначення очікуваної (отримуваної) якості, утверджена модель, яка є основою процесу оцінки [2, с. 36], документ, що складений у результаті консенсусу спеціалістів, схвалений спеціалізованою організацією і спрямований на досягнення оптимального ступеня впорядкованості у даній сфері [3, с. 539].

У кожній галузі державного і суспільного життя є свої вимоги до стандартів, у тому числі і у сфері організації праці. Передусім доцільно звернути увагу на стандарти прав людини. П. Рабінович вказує на необхідність уточнення змісту поняття міжнародного стандарту прав людини, зокрема європейського.

За його визначенням, європейські стандарти прав людини – це зафіксовані у юридичних актах та документах європейських міжнародних організацій принципи й норми стосовно прав і свобод людини, призначені служити орієнтирами для відповідної внутрішньодержавної юридичної практики [4, с. 21].

Виходячи з цього, можливо визначити, що собою становлять європейські стандарти організації праці. Вони розглядаються як впорядкована система міжнародних норм та принципів, розроблених на основі взаємних угод між державами щодо питань, пов'язаних із визнанням та закріпленням основних прав людини у сфері організації праці, регламентування найманої праці та її окремих умов, захистом індивідуальних та колективних інтересів працівників, визначення основ правового статусу працівників-мігрантів, регулювання праці окремих категорій працівників, формування соціальної політики та визначення її пріоритетів. Утворення цієї системи, забезпечення її цілісності, єдності та функціональної здатності є результатом нормотворчої діяльності, яка здійснюється в рамках більшості європейських та міжнародних організацій. Така діяльність має впорядкований та системний характер, що досягається завдяки чіткому перерозподілу завдань, функцій та повноважень міжнародних організацій, взаємоузгодженням інтересів між самими державами та дотриманням загальноновизнаних норм і принципів сучасного права [5, с. 24–30].

Європейські стандарти організації праці – це своєрідна нормативна субстанція міжнародного трудового права, що відображає результати діяльності держав, спрямованої на внесення до ринкової економіки соціальних цінностей. Змістом цих стандартів є концентроване відображення досвіду багатьох європейських країн, результат прискіпливого добору найбільш цінних та універсально значущих норм і положень національних правових систем, трансформованих у міжнародні норми [6, с. 647–649].

Розглядаючи особливості сучасних європейських стандартів організації праці та їх вплив на національну політику та законодавство окремих держав, можна зробити висновок, що після Другої світової війни почалось інтенсивне усвідомлення світовою спільнотою вагомості і значення проблеми прав людини та їхнього захисту, цінності людського життя і здоров'я та необхідності задоволення соціально-економічних потреб. Почали створюватися численні міжнародні організації, до компетенції яких входять вироблення мінімальних необхідних стандартів організації праці, залучення різних спеціалістів для вирішення питань, що пов'язані з впливом на держави, які порушують закріплені стандарти організації,

надання різноманітної допомоги державам, що її потребують [7, с. 47–49].

Поступово питання охорони і захисту праці людини вийшло за межі кожної окремої держави і перетворилось із суто внутрішньої у міжнародну проблему. Відтак, виникла потреба у створенні універсальних міжнародно-правових та конкретно європейських стандартів організації праці, які відображені у низці важливих міжнародно-правових актів [8, с. 89–91].

Найбільш важливі європейські стандарти організації праці закріплюються у положеннях статуту та конвенції Міжнародної організації праці. Ця організація спочатку була створена як спеціалізована установа Ліги Націй, а після Другої світової війни – Організації Об'єднаних Націй, що була заснована у 1919 р. урядами різних країн для підтримки міжнародного співробітництва у справі забезпечення миру в усьому світі й зменшення соціальної несправедливості за рахунок поліпшення умов праці [9].

Міжнародна організація праці займається прийняттям різноманітних конвенцій та розробляє рекомендації, а також встановлює міжнародні стандарти у сфері організації праці, зайнятості, професійної підготовки, умов праці, соціального забезпечення, безпеки праці й охорони здоров'я. За час своєї діяльності організація ухвалила близько 190 конвенцій і 200 рекомендацій.

Міжнародна організація праці відповідає за розробку міжнародних стандартів організації праці та нагляд за їх дотриманням. Це єдина тристороння установа у системі Організації Об'єднаних Націй, яка об'єднує представників влади, роботодавців та робітників задля спільного визначення політики та програм із забезпечення достойною роботою усіх без винятку громадян.

Першочерговими завданнями діяльності цієї організації є підтримка демократії і соціального діалогу, боротьба з бідністю та безробіттям, заборона праці дітей. Як всесвітня організація, вона відповідає за розроблення міжнародних стандартів у сфері організації праці і здійснює нагляд за їх дотриманням. У співпраці із країнами – членами організації вона прагне забезпечити дотримання стандартів у сфері організації праці на законодавчому рівні та на практиці. Вона також приймає міжнародно-правові акти в сфері праці у таких напрямках: право на працю, заборона примусової праці, право на колективні переговори, право на страйк, зайнятість і працевлаштування, умови праці, охорона праці, соціальна співпраця працівників і роботодавців, мирні засоби вирішення трудових конфліктів, право працівників на створення професійних організацій тощо [10].

Міжнародна організація праці спільно з іншими агенціями ООН здійснює в Україні важливі проекти, які пов'язані з розробкою моделі соціального бюджету, ринком праці та професійним навчанням безробітних, розвитком малого та середнього бізнесу [11].

У 2013 р. підписано Меморандум про співробітництво між Офісом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та Міжнародною організацією праці. Як наслідок, діяльність у галузі організації праці повинна здійснюватися на основі певних загальних і приватних стандартів. Сфера дії загальних стандартів не обмежується лише проблемами організації праці, вони універсальні і їм необхідно слідувати при проведенні наукових досліджень та в практичній діяльності, зокрема щодо вдосконалення організації праці [12].

Європейські стандарти організації праці є об'єктивною необхідністю і невід'ємною складовою трудової діяльності людини. Вона має сприяти вдосконаленню всіх процесів праці, виробничих структур для досягнення найвищої ефективності суспільного виробництва [13, с. 121].

Основні та найбільш вагомні європейські стандарти організації праці закріплені в документах Ради Європи – Європейській конвенції про права людини та основоположні свободи (1950), Загальній декларації прав людини (1966), Європейській соціальній хартії (1961), Європейській соціальній хартії (переглянутій) (1996), Міжнародній конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (1966), Конвенції про ліквідацію усіх форм дискримінації по відношенню до жінок (1979), Конвенції про права дитини (1989), а також у документах Європейського Союзу – Договорі про Європейський Союз, Хартії соціальних прав трудящих Співтовариства (1989), Міжнародній конвенції про захист прав усіх працюючих-мігрантів та членів їх сімей (1990), Хартії основоположних прав Європейського Союзу (2000), Конституції Європейського Союзу, підписаної в грудні 2004 р. главами держав та урядів Європейського Союзу, у директивах, регламентах Європейського Союзу [14].

Європейська конвенція про права людини та основоположні свободи в ст. 4 закріплює такий важливий стандарт організації праці як заборону примусової праці, під якою розуміється, що ніхто не може бути примушений виконувати примусову чи обов'язкову працю [15].

Загальна декларація прав людини проголошує низку основних стандартів організації праці, зокрема:

– кожна людина як член суспільства має право на соціальне забезпечення і на здійснення необхідних для підтримання її гідності і для вільного розвитку

її особи прав у економічній, соціальній і культурній галузях (ст. 21);

– кожна людина має право на працю, на вільний вибір роботи, на справедливі і сприятливі умови праці та на захист від безробіття (п. 1 ст. 22);

– кожна людина, без будь-якої дискримінації, має право на рівну оплату за однакову працю (п. 2 ст. 23);

– кожний працюючий має право на справедливу і задовільну винагороду, яка забезпечує гідне існування її самої та її сім'ї і яка в разі необхідності доповнюється іншими засобами соціального забезпечення (п. 3 ст. 23);

– кожна людина має право створювати професійні спілки і входити до професійних спілок для захисту своїх інтересів (п. 4 ст. 23);

– кожна людина має право на відпочинок і дозвілля, включаючи право на розумне обмеження робочого дня та на оплачувану періодичну відпустку (ст. 24) [16].

У свою чергу Європейська соціальна хартія, яка була підписана від імені України 7 травня 1999 р. і ратифікована Законом України від 14 вересня 2006 р. № 137-У, теж містить у своєму тексті деякі основні стандарти організації праці, які мають сферу впливу як на території Європи, так і на території України [17].

Основні трудові права людини у Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права закріплюють такі самі положення, як і положення Пакту про громадянські і політичні права, що передбачають тверді стандарти організації та здійснення праці щодо їх імплементації до національного законодавства держав, які ратифікували ці міжнародно-правові документи.

Серед таких стандартів можна виділити: право на працю та елементи, які є його складовими (ст. 6); визнання права кожного на справедливі і сприятливі умови праці (ст. 7), а саме: справедливу зарплату і рівну винагороду за працю рівної цінності без будь-якої дискримінації; безпечні умови праці та її гігієну; однакову можливість просування по роботі виключно на підставі трудового стажу і кваліфікації; відпочинок, дозвілля і розумне обмеження робочого часу та оплачувану періодичну відпустку так само, як і винагороду за святкові дні; створення для захисту своїх економічних та соціальних інтересів професійних спілок, безперешкодний вступ та участь у них, право у визначених законом межах на страйк (ст. 8); право на соціальне забезпечення (ст. 9); охорона материнства шляхом надання пільг працюючим матерям та здійснення особливих заходів щодо охорони праці дітей та підлітків (ст. 10) [18].

Пакт про громадянські і політичні права у вигляді певного стандарту організації праці передбачив

заборону примусової чи обов'язкової праці та свободи асоціації, що включає право створювати профспілки і вступати до них для захисту своїх інтересів [19].

Так, ще одним не менш важливим європейським стандартом організації праці є положення ст. 11 Конвенції про ліквідацію усіх форм дискримінації по відношенню до жінок. Держави-учасниці вживають усіх відповідних заходів для ліквідації дискримінації щодо жінок у галузі зайнятості з метою забезпечення на основі рівності чоловіків та жінок рівні права на працю та працевлаштування, вільного вибору професії чи роду роботи, просування по службі, одержання професійної підготовки і перепідготовки, право на рівну винагороду, соціальне забезпечення, право на оплачувану відпустку. Держави також зобов'язані вживати відповідних заходів, спрямованих на запобігання дискримінації щодо жінок через одруження чи материнство та гарантувати їм ефективне право на працю [20].

У Конвенції про права дитини визначено обов'язок держав та свого роду певні стандарти організації праці, що проявляються у професійній підготовці дітей до трудової діяльності, визнання за кожною дитиною права користуватися благами соціального забезпечення, на захист від економічної експлуатації. Держави вживають відповідних законодавчих, адміністративних і соціальних заходів, завдяки яким встановлюють мінімальний вік для прийому на роботу, визначають необхідні вимоги щодо тривалості робочого дня й умов праці, передбачають відповідальність осіб, що перешкоджають цьому [21].

Конвенцією про захист прав усіх працюючих-мігрантів та членів їх сімей передбачено низку важливих і необхідних стандартів організації праці та гарантій їх забезпечення для осіб, які працюють поза межами держави свого громадянства чи постійного проживання [22].

Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу полягає у зближенні із сучасною європейською системою права та передбачає реформування вітчизняної правової системи та поступове приведення до відповідності із європейськими стандартами законодавства у всіх сферах, у тому числі європейськими стандартами організації праці. Згідно з Указом Президента «Про затвердження стратегії інтеграції України до Європейського Союзу» адаптація соціальної політики України полягає у реформуванні систем страхування, організації і охорони праці, та інших галузей соціальної політики відповідно до стандартів Європейського Союзу і поступовому досягненні загальноєвропейського рівня соціального забезпечення та захисту населення [23, с. 21–23].

При цьому процес адаптації трудового законодавства України в сфері праці до європейських стандартів організації праці можна розглянути як діяльність компетентних державних органів щодо дослідження нормативної бази Європейського Союзу в зазначеній сфері, порівняльна оцінка національного трудового законодавства на відповідність європейським стандартам організації та регулювання зазначених відносин, формування висновків і пропозицій щодо зміни чинного законодавства, а також впровадження постійного моніторингу в політиці Європейського Союзу із стандартів організації праці [5, с. 29].

У найближчому майбутньому Україну чекає інтеграція з політичними та економічними євроатлантичними структурами. Підвищення рівня організації праці та промислової безпеки, запобігання аваріям і нещасним випадкам на виробництві, посилення профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності відповідно до європейських стандартів є першочерговим завданням. Все це вимагає подальшого адаптування нормативно-правових актів до європейського і міжнародного законодавства, а також використання світового науково-практичного досвіду й поглиблення міжнародного співробітництва у сфері організації праці та приведення її до певних стандартів [24, с. 121].

В Україні право на працю визнається одним із найважливіших прав людини і ключовим елементом громадянського суспільства, саме тому воно повинно мати свої власні ідеальні європейські стандарти організації праці, тому що без них неможливе функціонування і самого права на працю та всього, що з ним зв'язано. В цей час ключовим питанням постіндустріальних суспільств все більше стає соціальна відповідальність учасників економічної діяльності. Тому інтеграція соціального вимірювання в економічну сферу за допомогою даних стандартів розглядається як магістральний напрям. Економічне зростання сприяє соціальній згуртованості. Проте економічний розвиток повинен розглядатися перш за все як засіб досягнення «розвитку людини» (*human development*) [25, с. 187].

Однак органи Європейського Союзу останнім часом займають все більш активну позицію по відношенню до трудового законодавства та приведення його у відповідність до нових умов на ринку праці. 22 листопада 2006 р. Європейська Комісія відкрила суспільні дебати з питання про модернізацію трудового законодавства Європейського Союзу. Необхідність цього була викликана тим, що останнім часом по всій Європі виросла частка трудових договорів нового типу поряд з традиційними безстроковими договорами з повним робочим часом, які теж потре-

бували приведення їх у відповідність до стандартів. Швидкий розвиток технологій і глобалізація дуже змінили ринки праці Європи. Нетипові форми праці, такі як строкові договори, робота з частковою зайнятістю, робота за викликом або з «нульовим робочим часом», робота на підставі оренди і договори фрілансерів, стали реальною частиною трудових ринків Європи і охоплюють 25% робочої сили. Ясне і зрозуміле приведення трудових відносин до стандартів є важливим як для роботодавців, так і для працівників. Хоча багато питань трудового законодавства можуть регулюватися на рівні країн – членів Європейського Союзу, основні правила гри все-таки повинні бути встановлені на рівні Європейського Союзу [26, с. 113–115].

Саме тому у відповідності до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство соціальної політики України» Міністерство соціальної політики України повинно здійснювати в межах своїх повноважень усі можливі заходи щодо співробітництва з Європейським Союзом задля адаптації законодавства України до європейських стандартів організації праці [27].

Висновки. Отже, європейські стандарти організації праці дають можливість забезпечити організацію праці на достатньо високому рівні. Однак кожна держава повинна самостійно турбуватися про

вирішення цього питання, і тому в нашій країні слід активізувати роботу з узгодження вимог, законів та нормативно-правових актів відповідно до стандартів Європейського Союзу. Прийняття сучасного національного законодавства щодо організації праці та промислової безпеки, його гармонізація з відповідним законодавством та стандартами Європейського Союзу є значним кроком уперед, але недостатнім для ефективної роботи системи стандартів організації праці на загальнонаціональному рівні. Вкрай важливо досягти впровадження та ефективного фактичного застосування даних стандартів на рівні окремих підприємств. Забезпечення відповідного й ефективного розвитку організації праці на державному рівні та дійове його впровадження на рівні кожного окремого підприємства та галузі промисловості завдяки створенню безпечних й нешкідливих умов праці для працівників дасть можливість запобігти професійним захворюванням, травмуванням, продовжити період активної працездатності працівників тощо. Для забезпечення впровадження європейських стандартів організації праці, а також поліпшення дієвості цих стандартів особливо важливою є гармонійна, скоординована й ефективна співпраця структур, задіяних у системі організації праці, інтерактивна взаємодія з роботодавцями та працівниками.

ЛІТЕРАТУРА

1. Організація праці, її форми та принципи [Електронний ресурс] // Бізнес портал Луцька. – Режим доступу: http://toplutsk.com/articles-article_1518.html. – Заголовок з екрана.
2. Хартия Европейского Союза об основных правах : комментарий : науч. изд. / С. Ю. Кашкин [и др.] ; отв. ред С. Ю. Кашкин. – М. : Юриспруденция, 2001. – 208 с.
3. Европейская конвенция про защиту прав человека и основоположных свобод от 4 октября 1950 р. // Международные акты о правах человека : сб. документов. – М. : Издат. группа Норма-Инфра, 2000. – С. 539–551.
4. Ніщський договір та розширення Європейського Союзу / М-во юстиції України. Центр порівняльного права ; за наук. ред. С. Шевчука. – К. : Логос, 2001. – 196 с.
5. Телічко О. А. Процес адаптації трудового законодавства України в сфері охорони праці до європейських стандартів / О. А. Телічко // Юрид. наука і практика. – 2011. – № 1. – С. 24–30.
6. Мельник К. В. До питання адаптації трудового законодавства до міжнародних норм / К. В. Мельник // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 645–651.
7. Безп'ята В. Ф. Використання міжнародно-правових актів при захисті права на працю / В. Ф. Безп'ята // Форум права. – 2011. – № 2. – С. 45–52.
8. Вавженчук С. Я. Сутність та зміст захисту й охорони трудових прав у законодавстві України / С. Я. Вавженчук // Юрид. наука і практика. – 2011. – № 1. – С. 89–94.
9. Міжнародна організація праці [Електронний ресурс] // Вікіпедія. Вільна енциклопедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Міжнародна_організація_праці. – Заголовок з екрана.
10. Міжнародно-правове регулювання праці [Електронний ресурс] // Юридичні послуги online. Трудове право. – Режим доступу: http://yurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/literatura/trud_pravo/031.php. – Заголовок з екрана.
11. The socio-economic impact of HIV/AIDS in Ukraine [Електронний ресурс] // The International Labour Organization. – Режим доступу: http://www.ilo.org/aids/Publications/WCMS_116312/lang--en/index.htm. – Заголовок з екрана.

12. Підписано Меморандум про співробітництво між Офісом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та Міжнародною організацією праці [Електронний ресурс] / Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. – 2013. – 20 лютого. – Режим доступу: <http://www1.ombudsman.gov.ua/index.php>. – Заголовок з екрана.
13. Матюха М. М. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. для дистанц. навчання / М. М. Матюха. – К. : Ун-т «Україна», 2007. – 306 с.
14. Міжнародно-правові стандарти у сфері праці і трудових відносин [Електронний ресурс] // Ebook Time. – Режим доступу: http://www.ebooktime.net/book_75_glava_73.html. – Заголовок з екрана.
15. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Міжнародний документ від 04.11.1950 // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 13. – С. 270.
16. Загальна декларація прав людини : Міжнародний документ від 10.12.1948 // Офіц. вісн. України. – 2008. – № 93. – С. 89. – Ст. 3103.
17. Європейська соціальна хартія (переглянута) : Міжнародний документ від 03.05.1996 № ETS N 163 // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 40. – С. 37. – Ст. 2660.
18. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права [Електронний ресурс] : Міжнародний документ від 16.12.1966. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_042.
19. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права [Електронний ресурс] : Міжнародний документ від 16.12.1966. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
20. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок [Електронний ресурс] : Міжнародний документ від 18.12.1979. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_207.
21. Конвенція про права дитини : Міжнародний документ від 20.11.1989 // Зібрання чинних міжнародних договорів України. – 1990. – № 1. – С. 205.
22. Міжнародна конвенція про захист прав всіх трудящих – мігрантів та членів їх сімей [Електронний ресурс] : Міжнародний документ від 18.12.1990. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_203.
23. Рурінкевіч В. Б. Функції системи охорони праці в країнах-учасницях Європейського Союзу з огляду входу до нього України / В. Б. Рурінкевіч, В. В. Захаров // Інформ. бюл. з охорони праці. – 2005. – № 4. – С. 20–24.
24. Гаращенко Л. П. Кодифікація трудового законодавства України: цілі та принципи / Л. П. Гаращенко // Юрид. наука. – 2011. – № 1(1). – С. 119–123.
25. Венедиктов В. С. Трудове право України в умовах ринкової економіки: проблеми та перспективи / В. С. Венедиктов // Вісн. ун-ту внутр. справ. – 1997. – № 2. – С. 186–189.
26. Болотіна Н. Б. Трудове право України : навч. посіб. / Н. Б. Болотіна. – К. : Знання, 2008. – 375 с.
27. Про затвердження Положення про Міністерство соціальної політики України : Постанова Каб. Міністрів України від 17.06.2015 № 423 // Офіц. вісн. України. – 2015. – № 51. – С. 52. – Ст. 1655.

REFERENCES

1. *Orhanizatsiia pratsi, yii formy ta pryntsypy* (Organization of Work, its Forms and Principles), Elektronnyi resurs, Biznes portal Lutska, Rezhym dostupu: http://toplutsk.com/articles-article_1518.html. Zahol. z ekranu.
2. *Khartiya Evropeyskogo Soyuzu ob osnovnykh pravakh: kommentariy: nauchnoe izdanie* (The EU Charter of Fundamental Rights: Comment : Scientific Edition), S. Yu. Kashkin i dr., otv. red S. Yu. Kashkin, Moskva, Yurisprudentsiya, 2001, p. 208.
3. *Evropeyskaya konventsiya pro zashchitu prav cheloveka i osnovopolozhnykh svobod ot 4 oktyabrya 1950* (European Convention about Human Rights and Fundamental Freedoms of 4 October 1950), Mezhdunarodnye akty o pravakh cheloveka. Sbornik dokumentov, M., Izdatel'skaya gruppa Norma-Infra, 2000, pp. 539–551.
4. *Nitstskiyi dohovir ta rozshyrennia Yevropeiskoho Soiuzu* (The Treaty of Nice and Enlargement of the European Union), M-vo yustytzii Ukrainy. Tsentr porivnialnoho prava, Za nauk. red. S. Shevchuka, K., Lohos, 2001, p. 196.
5. Telichko O. A. Protses adaptatsii trudovoho zakonodavstva Ukrainy v sferi okhorony pratsi do yevropeyskykh standartiv (The Adaptation of Labor Legislation of Ukraine in the Field of Labor to European Standards), O. A. Telichko, *Yurydychna nauka i praktyka*, 2011, No. 1, pp. 24–30.
6. Melnyk K. V. Do pytannia adaptatsii trudovoho zakonodavstva do mizhnarodnykh norm (By the Adaptation of Labor Legislation to International Norms), K. V. Melnyk, *Forum prava*, 2011, No. 1, pp. 645–651.

7. Bezpiata V. F. Vykorystannia mizhnarodno-pravovykh aktiv pry zakhysti prava na pratsiu (The Use of International Instruments in the Protection of Labor Rights), V. F. Bezpiata, *Forum prava*, 2011, No. 2, pp. 45–52.
8. Vavzhenchuk S. Ya. Sutnist ta zmist zakhystu y okhorony trudovykh prav u zakonodavstvi Ukrainy (The Essence and Content Protection and Protection of Employment Rights Legislation in Ukraine), S. Ya. Vavzhenchuk, *Yurydychna nauka i praktyka*, 2011, No. 1, pp. 89–94.
9. *Mizhnarodna orhanizatsiia pratsi* (International Labour Organization), Elektronnyi resurs, Vikipediia. Vilna entsyklopediia, Rezhym dostupu : https://uk.wikipedia.org/wiki/Mizhnarodna_orhanizatsiia_pratsi. Zahol. z ekranu
10. *Mizhnarodno-pravove rehuliuвання pratsi* (International Legal Regulation of Labor), Elektronnyi resurs, Yurydychni posluhy online. Trudove parvo, Rezhym dostupu : http://yurist-online.com/ukr/uslugi/yuristam/literatura/trud_pravo/031.php. Zahol. z ekranu
11. *The socio-economic impact of HIV/AIDS in Ukraine*, Elektronnyi resurs, The International Labour Organization, Rezhym dostupu http://www.ilo.org/aids/Publications/WCMS_116312/lang--en/index.htm. Zahol. z ekranu.
12. *Pidpysano Memorandum pro spivrobotnytstvo mizh Ofisom Upovnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny ta Mizhnarodnoiu orhanizatsiieiu pratsi* (Memorandum of Cooperation Between the Office of the Commissioner of the Verkhovna Rada of Ukraine on Human Rights and the International Labour Organization), Elektronnyi resurs, Upovnovazhenyi Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny, 2013, 20 liutoho, Rezhym dostupu : <http://www1.ombudsman.gov.ua/index.php>. Zahol. z ekranu.
13. Matiukha M. M. *Ekonomika pratsi ta sotsialno-trudovi vidnosyny: navch. posibnyk dlia dystantsiinoho navchannia* (Labor Economics and Labor Relations: Teach. Guide for Distance Learning), M. M. Matiukha, K., Universytet Ukraina, 2007, p. 306.
14. *Mizhnarodno-pravovi standarty u sferi pratsi i trudovykh vidnosyn* (International Legal Standards in the Field of Labor and Employment), Elektronnyi resurs, Ebook Time, Rezhym dostupu: http://www.ebooktime.net/book_75_glava_73.html. Zahol. z ekranu.
15. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod (European Convention on Human Rights: International Document of 04.11.1950), *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*, 1998, No. 13, p. 270.
16. Zahalna deklaratsiia prav liudyny: Mizhnarodnyi dokument vid 10.12.1948 (The Universal Declaration of Human Rights: International Document of 10.12.1948), *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*, 2008, No. 93, p. 89, St. 3103.
17. Ievropeiska sotsialna khartiia (perehliana) (European Social Charter (revised)): Mizhnarodnyi dokument vid 03.05.1996 No. ETS N 163, *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*, 2006, No. 40, p. 37, St. 2660.
18. *Mizhnarodnyi pakt pro ekonomichni, sotsialni i kulturni prava*: Mizhnarodnyi dokument vid 16.12.1966 (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights : International Document of 12.16.1966), Elektronnyi resurs, Rezhym dostupu : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_042
19. *Mizhnarodnyi pakt pro hromadianski i politychni prava*: Mizhnarodnyi dokument vid 16.12.1966 (The International Covenant on Civil and Political Rights: International Document of 12.16.1966), Elektronnyi resurs, Rezhym dostupu: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_043
20. *Konventsiiia Orhanizatsii Obiednanykh Natsii pro likvidatsiiu vsikh form dyskryminatsii shchodo zhinok*: Mizhnarodnyi dokument vid 18.12.1979 (United Nations Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women: International Document of 12.18.1979), Elektronnyi resurs, Rezhym dostupu : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_207
21. Konventsiiia pro prava dytyny: Mizhnarodnyi dokument vid 20.11.1989 (CRC : International Document of 11.20.1989), *Zibrannia chynnykh mizhnarodnykh dohovoriv Ukrainy*, 1990, No. 1, p. 205.
22. *Mizhnarodna konventsiiia pro zakhyst prav vsikh trudiashchykh – mihrantiv ta chleniv yikh simei*: Mizhnarodnyi dokument vid 18.12.1990 (International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families: International Document of 12.18.1990), Elektronnyi resurs, Rezhym dostupu : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_203
23. Rurinkevich V. B. Funktsii systemy okhorony pratsi v krainakh-uchasnyts Yevropeiskoho soiuzu z ohlianusy vkhodzhenia do noho Ukrainy, V. B. Rurinkevich, V. V. Zakharov, *Informatsiinyi biuletyn z okhorony pratsi* [Functions of safety in member countries of the European Union examined him entry to Ukraine], 2005, No. 4, pp. 20–24.
24. Harashchenko L. P. Kodyfikatsiia trudovoho zakonodavstva Ukrainy: tsili ta pryntsypy (Codification of Labor Laws Ukraine, Objectives and Principles), L. P. Harashchenko, *Yurydychna nauka*, 2011, No. 1(1), pp. 119–123.

25. Venedyktov V. S. *Trudove pravo Ukrainy v umovakh rynkovoï ekonomiky: problemy ta perspektyvy* (Employment in Ukraine a Market Economy: Problems and Prospects), V. S. Venedyktov, *Visnyk universytetu vnutrishnikh sprav*, 1997, No. 2, pp. S. 186–189.
26. Bolotina N. B. *Trudove pravo Ukrainy: navch. posib.* (Labour Law of Ukraine: Teach. Guidances), N. B. Bolotina, K., *Znannia*, 2008, p. 375.
27. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 17.06.2015 No. 423 (On Approval of the Ministry of Social Policy of Ukraine), *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*, 2015, No. 51, p. 52, St. 1655.

Е. Г. СЕРЕДА

кандидат юридических наук, доцент кафедры трудового права Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

ЕВРОПЕЙСКИЕ СТАНДАРТЫ ОРГАНИЗАЦИИ ТРУДА

В статье исследованы и проанализированы основные европейские стандарты организации труда. Исследованы все основные акты закрепления европейских стандартов организации труда и их влияние на национальную политику и законодательство Украины. Определены главные особенности, присущие структурным уровням системы стандартов организации труда в странах – членах Европейского Союза и возможности их внедрения в Украине.

Ключевые слова: стандарт, организация труда, Европейский Союз, международное трудовое право.

O. G. SEREDA

Candidate of Legal Sciences, Associate Professor of the Department of Labour Law of Yaroslav Mudryi National Law University

EUROPEAN STANDARDS OF LABOUR ORGANIZATION

Problem setting. Gradually, the issue of organization and protection of human labour goes beyond each state that contributed to its international extension. That is why there is a need to study the universal, international, and, in our case, the European standards in the labour organization field. Such standarts formalized and represented in some of the most important international legal acts and charters of international organizations.

Target of research. The aim of the study is to define, to set and to analyze basic European standards of labour organizations, to appraise its significance and to define the features of its consolidation and implementation.

Analysis of recent research and publications. Among the famous scholars, who have been studied the European standards of labour organization, we should note following: V. F. Bezp'yata, V. S. Venediktova, L. P. Garashchenko, K. N. Husova, N. I. Yesinova, V. V. Zhernakova, G. T. Zavinovska, V. V. Zakharov, I. Ya. Kiselev, L. I. Lazor, M. O. Lysyuk, V. M. Lukashevich, K. V. Melnik, S. M. Prylypko, V. I. Prokopenko, V. M. Repin, V. B. Rurinkevich, O. A. Telichko, G. I. Chanysheva, O. M. Yaroshenko.

Article's main body. The article considered the feature of modern legal regulation and labour organization at both European and national level. Comparative legal analysis of labour organization standards in international legal documents has been conducted. Also the article studied all the main legal documents that enshrine European standards of labour organization and its impact on national policy and legislation of Ukraine. The author determined the most important features that are inherent to structural level of the labour organization standards system in the member states of the European Union and its possible implementation in Ukraine.

Conclusions and prospects for the development. Consequently, European labour organization standards allow ensuring the organization of labour at high level. However, each state should care about resolving this issue by its own, and therefore we should intensify the activity concerning with the harmonization of the requirements of laws and regulations in accordance with EU standards. The adoption of modern national legislation on the work organization and industrial safety, its harmonization with relevant laws and standards of the European Union is a significant step forward but not sufficient to achieve the effective activity of work organization standards system at the national level.

Key words: standard, organization of labour, European Union, international labor law.